

Pau Riba

**CANÇONS
I POÈMES**

pròleg de Raimon

35 ptes.

Col·lecció

2

Les Hores Extres

13
Exemplar
de
JOAN ESCOFET SOLER

PAU RIBAG.

LES HORES EXTRES

presenten ara el segon volum, i el tercer el seguirà de ben a prop. Hem volgut —en redactar aquest text per a la impremta, no sabem encara si hi arribarem— que n'hi haguessin tres en venda per la festa del llibre d'enguany. Per donar així la sensació que la nostra modesta col·lecció ja existeix com a tal. (El quart volum programat sortirà cap a la tardor.) A propòsit de modèstia: potser no heu trobat, ja en el primer volum, aquelles condicions de «rusticitat» que anunciàvem. Resultava, però, que, diguem-ho així, vestir-se de pobre era molt més car! Per òbvies dificultats d'impressió. La concreta realització dels nostres projectes creiem que resulta prou digna, si no tan original com podia haver estat, amb perill llavors de no ésser potser del gust de tots. La ràpida execució del projecte de tres volums seguits, ens ha impedit d'organitzar més coordinadament el que volem: un petit consell editorial, garantidor de nivell i continuïtat per a la col·lecció. La qual no voldria esdevenir una clau tancada, sinó estar ben oberta, cosa no sempre fàcil, sobretot amb la limitada programació actual. ¿Sense una determinada línia, per tant? Si proposem, als autors, la nostra enquesta, és potser evident que no creiem fàcil d'establir, de cop, el que és indiscutible i unívocament vàlid. De fet, entre el volum 1 i el 2, les diferències segurament són prou notables. Recollir les més tímides germinacions, del que diem *poesia*, ens proposava com a lema J. Oliver en el primer dels pròlegs. «Amb l'esperança —mil cops frustrada— que una sola de les llavors o dels plançons contingui en potència les virtuts de l'arbre robust, o frondós, o delicadíssimament bell, o punxant fins a la sang denunciadora.» D'altra banda, ara esperem comprovar quina serà la reacció del públic, i podrem calcular les reals possibilitats d'aquesta empresa —petita, amb les seves volgudes limitacions materials que anunciàvem— i sempre il·lusionada. Encara ens podeu escriure a: LES HORES EXTRES, Col. Major Llojola, Barcelona-17 (un altre domicili, provisional també, per ara), per demanar la vostra subscripció d'aquest any. Indiqueu si ja teniu algun

dels volums publicats. Si ens feu confiança i envieu un gir —corresponent als volums que demaneu, cada un a 32 pessetes—, ens fareu un gran favor: el reembossament cada vegada, ens resulta molt treballós i car, i potser molest per vosaltres. Però també l'utilitzarem si ho preferiu i ens ho indiqueu. I a tots, subscriptors actuals i futurs i compradors, moltes gràcies.

Les hores extres. Número 2

CANÇONS I POEMES

PAU RIBA

Pròleg
de RAIMON

Barcelona
1968

Dip. Legal B-21.003- 1968

Edita ELER

Avinyó, 20 - Barcelona-2

REFLEXIONS SOBRE UN LLIBRE DE PAU RIBA

La poesia escrita ha estat primer que la cançó per a molts de nosaltres i per a Pau Riba també. És el tribut que paguem o hem pagat a la tradició. Després d'escriure versos hem fet cançons i a poc a poc la cançó s'ha imposat; ha deixat el seu lo purament descriptiu, ha anat fent-se poema, o millor poema-cançó. Rica en imatges, amb uns conceptes que suporten la imatge, i que junt amb la música i la veu esdevé sensorial, jo diria quasi tangible. Pren cos. Aquest cos que només s'aconsegueix davant de la gent, quan el poeta que canta té gent que l'escolta. Quan el poeta que canta se sent «vist» i veu o sent els altres, i quan els altres veuen i senten un cos viu que respira, que es cansa, que es mou, que cerca i s'esforça per arribar més endins. El disc o el llibre mai no donen la immediata possibilitat perquè aquest fet «insòlit» es realitzi. Però el llibre —del disc, aquest nou arribat, no en parlem ací— dóna altres dimensions difícilment presents en «l'acte públic»: la intimitat i el redescobriment continuat d'un nou ordre, d'unes noves intencions. Potser és per això que Pau ha volgut fer un llibre que aplegui poemes-escrits i poemes-cançó. En llegir el llibre hi notareu que la cançó s'intueix en bastants dels poemes, vull dir que és omniabsent al llarg dels versos. És inevitable, la cançó i el poema escrit comporten diferents lleis de realització, encara que poden coincidir en algun moment. Totes aquestes coses li donen una especial fesomia a aquest llibre de versos, un primer llibre d'un noi de dinou anys. Un noi de dinou anys que és ja conegut —i ho serà més— perquè ve d'un camp que abans del 62 gairebé no existia: la cançó en català. Arribat aquí, voldria parlar-ne una miqueta d'aquest nou fet.

En menys de cinc anys el Principat, el País Valencià i les Illes han donat en el terreny de la cançó gent dolenta com a qualsevol altre país i gent tan bona també. Mirant l'actual panorama de la cançó, sense oblidar que ni la Ràdio ni la T. V. no donen cap facilitat, semblen un «país normal», sobretot a nivell de la producció. ¿Quantes cançons s'hauran escrit en català des del 62 ençà? Crec no exagerar si dic: més del doble de les escrites des del 39 al 62. Quina consciència en tenim d'això? Sembla que no massa. La gent s'ha acostumat i ho troba lògic i natural.

De vegades veus gent que es creu cívicament responsable i que no és capaç de pensar que l'etapa 39-62 pot retornar i que depèn tant de nosaltres, els que fem cançons, com dels que les escolten i sobretot dels qui porten les cases de discos i allò que en podríem dir infraestructura del «fet públic cançó». D'aquests tres elements —producció de cançó, gent que escolta i organització— ens falla d'una manera escandalosa l'organització. I hem de prendre consciència d'aquest fet perquè, si les coses continuen com estan, ens podem quedar sense cançó de la nit al matí. I prou de cançons, perquè es faria massa llarg de continuar parlant-ne.

Tornant als versos de Pau Riba puc dir que jo li he trobat coses molt noves, molt seves i de tots nosaltres. He trobat, sobretot als últims poemes, una gran qualitat. Molt per sobre de la mitja a què estem acostumats. Això justifica el llibre i el fa, parlant de literatura, necessari. Necessari per a ell i per a nosaltres. Per a ell, perquè publicar un llibre és la manera de veure «distanciadament» el que ha fet de vegades tan íntimament com un bon vici, i perquè, a més a més, l'obliga al segon, al que ve després. Per a nosaltres, perquè sempre ens cal la paraula clara, viva, punyent i suau alhora que ens dona aquells moments i aquella fruïció que només l'art pot donar. I la paraula de Pau Riba és clara i és viva i la seva llengua (el seu vocabulari, la seva construcció) ens apunta totes les possibilitats de la normalitat.

Potser jo hauria de parlar de més coses. Potser jo hauria de dir quin pes té en la seva visió del món la guerra dels tres anys, quina consciència té Pau Riba del seu país, del seu temps, i tants d'aspectes més del seu món que és el nostre. Hauria de parlar de la possibilitat d'una cultura en el sentit que Gramsci dona a aquest concepte, en el nostre país i en les nostres circumstàncies. Potser sí. Però jo no ho faré. Crec que és feina de crític, i jo no ho sóc. Per acabar vull dir que el llibre és molt desigual perquè Pau Riba el vol així. M'ha dit que vol ensenyar com i per quin camí ha arribat a fer els últims poemes. Jo no sé si calia. Ell creu que sí. El lector potser ho sabrà millor que nosaltres.

Barcelona, març 68.

RAIMON

HISTÒRIA DEL QUE SE M'APAREGUÉ A LA FESTA
DE CANTONIGROS DE L'ANY 66,
EL MATEIX DIA 7 D'AGOST QUE FEIA 18 ANYS,
QUAN EM VAREN DONAR LA MEITAT DE L'ACCÈSSIT
AL PREMI «VIDA NOVA» PEL MEU LLIBRE
«CARTA A LA VIDA» —QUE MAI NO HE POGUT PUBLICAR—
I ON VAIG CONEIXER UN FUTIMER DE PERSONES
IMPORTANTES

Arribar i trobar-te amb els cotxes de tres-cents trenta-sis catalans arrengrerats sota el sol fins a perdre's de vista i amb la corrua de gent, com formigues, pelegrinant cap als voltants de l'escola. Totes les sabates s'anaven omplint de pols i tots els ulls s'aclucaven i s'amagaven en l'ombra de les ulleres de gàngster perquè feia molt sol. Les jaquetes penjaven dels braços i setanta camises netes lluien i es deslluïen el blanc. I quatre-cents trenta-sis catalans caminaven amb el cap lleugerament alçat i amb un aire de: «—Mira, ja hi som!» (Que bonic!)
Jo també hi era.

Als votants de l'escola hi havia molt zum-zum. Molta gent que arribava, es cansava, s'asseia, parlava, mirava i tocava, tot i essent tan mal fet! Tocaven els llibres, els discos, els objectes d'art, de record, que eren allà, per vendre. Ho tocaven tot, la vista als dits. Però aquests venedors ja saben que la gent, si no ho veu clar, no compra. I aleshores, ja deixen utilitzar aquesta segona vista; la dels cecs. A terra, sobre els minifundis transplantats d'herba, allà al mig, hi havia dues mil quatre-cents noranta-vuit pàgines catalanes de «Tele|Estel» i de tant en tant unes mans les tocaven. I se les enduien, però. Això sí que és tot el que permet el mal caràcter dels venedors de pàgines!

Amb això, la gent arribava, es cansava, s'asseia, parlava, mirava i tocava. A mi també em tocaven; vull dir cops i empentes, i cops d'ull i mirades furtives, cíniques, directes, d'indignació, de burfa, d'indiferència, d'aprovació, de totes classes i només perquè una de les meves dues ties m'havia fet rentar el cap i el vent m'havia pres els cabells per joguina. Després, si em mirà i em féu l'ullet alguna d'aquestes màquines que s'hi dediquen, jo em vaig sentir tan important com qualsevol comtessa o princesa reial grega o d'Holanda.

Bé; feia sol, encara, i tres-cents trenta persones s'esperaven de cul a l'herba enraonant i admirant els contorns. Per fi, l'escola obrí les portes i només setanta-nou van poder entrar, catorze es penjaren a les finestres i els altres continuaren, tant si plou com si no, asseguts a l'herba.

Espera, xivarri. Silenci!

Sortiren tots els que havien de sortir i s'instal·laren. Parlaren. El que van dir és una altra història de la qual no me'n recordo. Quatre altaveus trametien les veus a fora, on sis-cents vint orelles escoltaven. Parlaren i acabaren. I aleshores començà el repartiment de premis: s'alçava el portaveu, parlava, s'asseia. Aplaudiments. Entrava el premiat, s'alçaven tots, saludaven, s'asseien. S'alçava el secretari, feia la donació, parlaven, i l'un s'asseia, l'altre se n'anava. Aplaudiments. I així anaren passant; ja ho sabeu: Carner, Parcerisses, etc..., però això també és d'una altra història que ja ha estat massa dita. El que potser no ha estat gaire dit, encara, és que jo també hi era. Tothom sabia, això sí, que hi havia un nét d'en Riba, el meu avi, però el que no tothom sabia era que en Riba és el meu avi. En sortir, en Josep Molí i tres persones més em felicitaren, i si algú em féu fotografies fou per allò que havia estat la joguina del vent, per poder dir després: «—Mira què corria per Cantonigròs!». Els meus pares foren molt felicitats perquè sabien que un dels seus fills havia estat premiat, però el que no sabien era quin dels nou fills, o més ben dit: qui era aquell fill. A en Parcerisses li passà quelcom semblant: no foren poques les vegades que vaig llegir o sentir: «...un nebot d'en Parcerisses —iniciador de la festa de Cantonigròs— i un nét d'en Carles Riba...»

Però tot això no té cap importància; ja se sap. Únicament m'havia embrancat, una mica així per les bones, a fer un exemple de com es valora en la societat actual. I ni tan sols sé per què. L'important és que els quaranta cambrers havien acabat de parar les taules i ara s'estaven dedicant a posar les cadires fent unes perpècies molt estranyes. Realment era molt estrany, i em pensó que ho feien per atrinxerar, al mateix temps que col·locaven, les obertures de l'envelat, en vista de la gran gentada que pul·lulava pels voltants.

Jo també hi era. No coneixia ningú i em passejava amb una còpia del meu escrit eixint de la butxaca. En Josep Molí em demanà per llegir-la, i tres persones més, també.

Per fi, es féu algun senyal i tots vàrem poder entrar, sota rigorós control, al gran envelat tradicional per a fer el tradicional dinar. Ens instal·làrem. Jo vaig anar a caure enfront d'en Fermí Vergés, conegut dels avis, i per un costat em fregava amb un que és professor de català a casa seva (Alemanya) i, per l'altre, amb en Josep Molí que havia demanat el seu treball a en Parcerisses i que després me'l passà perquè el llegís. I mentre llegia, m'anà d'un tris que el cambrer, l'animalot del cambrer, no em pren el plat d'entremesos. Aleshores em vaig adonar que tot ja havia començat. Pel micro parlaven. El que deien és d'una altra història. Els altres xerraven, bevien, de tant en tant menjaven, i alguns escoltaven. La llum enarida de dins l'envelat feia festa. Feia sol, encara. I el sol encenia la lona i queia a l'interior en tot de franges molt amples. Era festa. Dues mil tres-cents peces de cristalleria brillaven com a rius enfurismats enmig de les taules llarguïssimes, com carreteres. Dues mil tres-cents peces per a trencar, si calia, davant les llargues fileres de persones com arbres riallers, davant les llargues fileres d'ulls contents que també brillaven, i entre els plats, blancs, ja no sé quants, i els coberts de metall, que també brillaven, i els gerros d'aigua, i el vi, i les ampolles, que també brillaven. Tot

brillava i tot començà a dringar: les copes, les tres classes de copes o quatre, i els plats, les ampolles, les rialles, tot començà a dringar i a brillar i a dançar, i fins i tot a fora la pluja també dringava i saltava i brillava! Perquè, té raó: ara a fora plovia i ningú no se n'havia adonat!

Allà al fons uns infants jugaven pujant i baixant del tobogan sota els arbres i la gent gran eren aquí, sota la lona, voltant el

Bum!, el xampany! Les ampolles s'obrien soles i pertot arreu sorgien explosions, crits, rialles, escuma i mullenes. Començà una pluja de taps que es convertí en guerra. Tothom podia ésser el veritable objectiu, però amb predilecció ho eren aquelles testes nues de ja fa tant de temps. I després els brindis i el picar el nas. I començaren de brotar visques i exclamacions, i a la fi fumejaren els cafès i els cigars per sobre l'animació i el xivarri.

Baixàrem a la plaça i van destapar una làpida. Visques i exclamacions. Es féu «l'hora dels adéus» i visca el bisbe de Vic!

—Viscaaa!

I la tornada ens la passàrem cantant.

PAU RIBA

8 d'agost del 66.

CANÇONS

CAPELLA

He vist...
un capellà
cap allà
cap a llevant
país de les
taronges
país valencià
més enllà
de capellades
més enllà
a llevant
allà he vist
un capellà
Vivia llogater
al costat
de la capella
a cà un segon
capellà
que vivia
cap allà
molt enllà
a llevant.
Ja són dos
capellans
molt humans
que vivien
vida austera

que feien
de capellans
sota el savi
rectorat
d'un tercer
capellà
que vivia
cap allà
molt enllà
a llevant.
Ja són tres
capellans
molt humans
que en fan
una taca negra
cap allà
molt enllà
a llevant.
Un capellà
dos capellans
tres capellans
em varen dur
a confessar
cap a on?
molt enllà
cap allà
a llevant.

APA NOIET

Apa, noiet, canta una mica
apa, noiet, una cançó
apa, noiet, toca una mica
artista gran, que t'escoltem...
I el noiet canta que canta
mentre que els altres, vinga xerrar;
els uns de casaments
els altres per compliment,
i el noiet ja està mig mosca
i el noiet ja s'ha empipat
i calla de cop; no hi ha més cançó!
Tots els que xerren senten silenci
tots els que xerren giren el cap
veuen el noi que ja no canta
i la guitarra en un racó
Apa, noiet, per què no cantes?
li diuen tots molt somrients.
No vull cantar, estic de morros
ja cantaré quan m'escolteu!
Apa, noiet, canta una mica
apa, noiet, ja t'escoltem...
I el noiet canta que canta
mentre que els altres, vinga xerrar.
No vull cantar, estic de morros!
Apa, noiet, canta una mica...
Ja cantaré quan m'escolteu!
Apa noiet, ja t'escoltem...

KITHOU

Corria com folla, dansava molt bé
Heroica i bonica al mig del carrer
Rodava i voltava, s'omplia de vent
I reia i callava i seguia corrent
S'inflava i girava, els braços en creu
Tocava la sorra amb les puntes dels peus
I veia la lluna al bell mig de la nit
Nosaltres miràvem sense fer brogit
Era com un somni d'una nit d'estiu

M'Invitava a córrer i a dansar
Aquesta petita dansadora
Retornava a riure i a cantar
Cantant amb sa veu encantadora

estava contenta i era molt feliç
tots dos caminàvem fins al seu pedrís
de la casa blanca quan tothom dormia
quan tothom callava ella s'entristia
m'acomiadava fins a l'endemà
llavors em mirava i em dava la mà.

dedicat a Christine Marc

UN RACÓ DEL PARADIÍS

Arraulida contra meu
refregant-se com un gat
amb els ulls plens de malenconia
arpejava la guitarra
i esquinçava una cançó —com un gemec—
estirant la melodia

Jo escoltava la seva veu
fina com un fil de vidre
i li duia la mà als cabells
suaus com mil fils de seda

Aleshores la cançó ens abraçava
amb la cadena dels acords de la guitarra
ja no vèiem tot el que ens voltava
sinó un racó del paradís
un somrís, un somrís d'un món feliç
que va morir abans d'existir!

dedicat a Martine Tauziède

UNA MICA DE SOL I UNA ABRAÇADA

Després de negra nit
després d'estar trist i avorrit
el que m'ha escrit
diu: una mica de sol
i una abraçada!
Cor xic, he envermellit avergonyit
ple d'alegria i de delit
en recordar aquells dos ulls blaus
i aquells cabells llargs i suaus
color de palla i color d'or.
Oh! aquella mica de sol
jo l'abraçava
quan li cantava una cançó
i li donava tot això:
deu poesies i una flor.

Després d'un mes de gos
després del càlid més d'agost
he vist de cop
aquella mica de sol
que jo abraçava.
El cor m'ha bategat, s'ha desfrenat
com un cavall esbojarrat
en retrobar aquells dos ulls blaus
i aquells cabells llargs i suaus
damunt la rambla de les flors
Oh! aquella mica de sol
jo l'abraçava!
Quasi plorava de l'emoció
Però se n'anava... quasi no es veia...
i s'allunyava... i ja no es veia...

dedicat a Elena Posa

JO PENSO EN TU

La nit estesa, neguitosa i negreiant
al meu voltant
El món s'escorre, com el vent,
sota les rodes se'n va anant
I veig que els llums dels altres cotxes
van passant
I veig al cel la lluna nada fa un instant
Jo penso en tu
en aquests moments de benaurança
Jo penso en tu
per damunt de tot el que faig, el que penso
per damunt de tot el que veig
corrent de nit dins la foscor
Velocitat em duu, felicitat meva envers tu
Però no et diré pas que t'estimo, com fan tots,
no et diré pas que he tingut llàgrimes als ulls
Únicament jo vull cantar-te una cançó
que és la cançó que tota sola em surt del cor
Jo penso en tu
penso per què no ets aquí amb mi, com altres noies
Jo penso en tu com altres nois que també ho fan
La nit estesa, al meu voltant
el món s'escorre, se'n va anant
jo penso en tu

dedicat a Teresa Congost

ELS TEUS ULLS PLORARAN

Els teus ulls em somriuen
que són tan bonics!
cristalls blancs si ara em miren
que són tan brillants!
tan rients i també contents
i tan grans tan brillants i blancs
després ploraran amb força
llàgrimes plenes d'enuig
brut i fosc el cristall blanc
brillantor de disgust
Oh!
Miraràs amb menyspreu els de la teva sang
i odiaràs amb fermesa tot el que ells et diran
i et diran que no vinguis, que sóc d'allò pitjor
diran que no m'estimis, que has de matar l'amor

I els teus ulls plens de tristesa
—jovenesa que han trencat—
miren de tornar à somriure
i riure i viure amb llibertat...

Els teus ulls em somriuen
que són tan bonics!
cristalls blancs si ara em miren
que són tan brillants!

dedicat a Mercè Pastor

LA PLUJA TRISTA

Avui el sol no ha sortit
avui la pluja ens ha entristit
avui és un vell dia gris, i trist,
I la gent corre pels carrers nets i mullats
la gent s'aplega sota els balcons i terrats
i han encès els llums
i han encès els focs...

Avui no hi ha ocells dalt del cel
avui la pluja els ha espantat
avui el cel s'ha tornat fosc, i plou.
I els infants darrera els vidres entelats
i els nois i noies es passegen admirats
d'aquesta cançó que senten
d'aquesta pluja suau...

I els paraigües, i tots els cotxes
totes les cases, i la ciutat
i les muntanyes, sota la pluja
la pluja trista, pluja suau
pluja bonica, pluja petita
pluja d'un dia, pluja que cau...

LA DANSA DEL FUM (2)

El fum blau és tan bonic!
es recargola i juga
i puja i puja i puja i puja...

Davant del llum se'm mostra
tan net com és i senzill
i sense orgull demostra
tantes coses com sap fer:
sap dansar com les dansaires
sap fer ones com el mar
sap obrir els dits i els braços
i els seus fils sap cargolar
com les branques d'olivera
o els penjolls de carnaval
Sap ser trist i sap ser alegre
sap ser dolç, suau i tou
malencònic i mofeta —blau
fosc i gris, concret, difós
I sap moure's com la noia
la serp o el llençol al vent
i com l'aigua esbojarrada
dels grans rius i dels torrents

Oh! el fum blau com és bonic!
com juga i es recargola
i com puja i puja i com puja i puja...

SANT MEDIR

- i. Els infants corrien
fent crits i saltant
redoblar i trompetes
campanes sonant
tan! tan! tan! tant,
que semblava festa gran!
Al matí, de matinada
el matí passà volant, volant
Oh! semblava festa gran!
2. Autos plens de serpentes
cavalls adornats
els timbals marcant el ritme
els passos quadrats
i gent, gent, gent
que miraven els soldats!
À l'aplec s'encaminaven
les colles de Sant Medir, els abanderats,
tots seguien els soldats!
3. Les hores passaren molt de pressa
vingué la foscor i la nit
ja tornaven després de la gresca
armant tabola i fent brogit
cansats contents beguts suats
rient cridant llançant grapats
de caramels entre la gent que s'hi tirava
empentes brams xiscles i crits, hom disputava
es repartien cops, cops de puny i esgarrapades!

TOT EL QUE JO ARA SENTO

1. Ara que tot són ombres
ara de nit que estic cansat
ara que el sol reposa
sento molt lluny l'ambigüitat.
2. Ara que tots descansen
ara que ja tots m'han deixat
amb un somriís de nina
sento molt minsa l'amistat.
3. Després d'un mes d'absència
de tants dies desesperats
sense permís per veure't
sento molt fort la soledat.
4. Després dels anys de reixes
quan es comencen a oxidar
i es veu el cel darrera
sento a faltar la llibertat.
5. Després de tantes guerres
després de tants, tants homes morts
quan veig que van fent armes
sento que no hi ha humanitat.
6. Quan veig de nou l'aurora
quan veig que el sol s'ha despertat
quan tothom ja es desvetlla
llavors m'adormo esperançat.

JA ME'N TORNO

1. Ja me'n torno
caminant poc a poc
no tinc pressa per tornar a la mort
2. Ja m'allunyo
dels matins de les hores robades
de les tardes furtades al temps
i del temps de les meves nits blanques
quan les flors eren de pa i cartó
3. Ja m'aparto
dels carrers que ara són solitaris
de les passes guanyades al vent
i del vent que passava el rosari
a les tardes del cel d'or plorós
4. Ja m'escapo
del silenci dels ulls de grandesa
de rialles d'ocultes tristeses
i mirades cansades de tot
5. I ja fujo
d'aquell cos i aquells dits i aquells braços
dels petons amagats entre els braços
i dels somnis ingenus d'amor
6. Ja me'n torno
al país de cançons acabades
a les hores d'oblit en la pau —sense temps
a les hores de nits d'innocents —a la mort

ES FA LLARG, ES FA LLARG ESPERAR

1. Oh que llarga es fa sempre l'espera
quan s'espera que vindrà el pitjor
i que trista es fa la llarga espera
quan s'espera la mort de l'amor
quan s'espera que ja tot s'acabi
per tornar altre cop a començar
quan s'espera que en el món tot s'enfonsi
per tornar-lo a edificar,
es fa llarg, es fa llarg esperar!
2. I es fa trist esperar cada dia
el cel roig i el sol que ja se'n va.
I es fa fosc esperar cada dia
perquè el sol no se'n vol anar mai
perquè els dies se'n van sense pressa
i les hores no volen fugir
perquè esperes i esperes i esperes
vols demà però encara és ahir,
es fa trist, es fa trist esperar!
3. I es fan lents els matins i les tardes
quan l'espera et desvetlla el neguit.
I es fan grises les lentes tardes
perquè sents el teu cor ensopit
perquè sents que tens l'ànima morta
i ho veus tot, tot el món molt confós
perquè et trobes amb les portes closes
i tancat com un gos rabiós,
es fa fosc, es fa fosc esperar!

I es fan grises les hores d'espera
quan no plou prò veus el cel plujós.
I es fan llargues les grises esperes
quan la fi sents a prop per tots dos
quan, fa dies, ni xiules ni cantes
i fa temps que fou l'últim somris
quan al cor sents la mort i t'espantes
en pensar: «Potser és l'últim avís»,
es fa gris, es fa gris esperar!

TAXISTA!

1. Taxista, porta'm al cel
és que busco feina i potser al cel n'hi haurà.
Ja la terra és plena de plegats de mans!

Vull veure si té sant Pere
un racó per escombrar
algun núvol que es desinfla
o algun sant per raspallar
una porta que grinyoli
o un cargol per cargolar
qualsevol pany que no s'obri
o quelcom per adobar.

2. Taxista, porta'm al cel
és que busco feina i potser al cel n'hi haurà.
Si em moro de gana, igual hi hauré d'anar!

Potser el cel no tindrà feina
però tindrà un bon tros de pa
ben untat amb tres tomàquets
i un tall de pernil serrà
i un bon tros de bon formatge
i un bon vi per refrescar.
Potser al cel no tindran feina
però em sabran orientar.

3. Taxista, porta'm al cel
és que busco feina i potser al cel n'hi haurà.
Si no, puc buscar el meu àngel guardià.

Ja fa temps que no sé on para
ni tampoc sé on se'n va anar.
Ja fa temps que em desempara
i no sé quan faig pecat.
No sé pas per on s'amaga
però en el cel me'l trobaran.
I si em moro sense feina,
ell responsable en serà.

4. Taxista, porta'm al cel
és que busco feina i potser al cel n'hi haurà.
Si tampoc no en tenen, provarem a baix.

A l'infern hi ha les calderes
potser s'han de netejar,
potser s'han de fer fogueres
o els pecats s'han d'arxivar.
Potser allà entre els dimonis
faré bones amistats
i llavors quan demà hi torni
tindrè un lloc privilegiat.

Taxista, porta'm al cel
però digà'm quant costa ja per endavant.
Només tinc set «peles» i dos tristos rals!

AQUEST CARRER M'ÉS PROHIBIT

Si un dia vas pel carrer del doctor
curulla el cor de joia i sense por,
avança i canta una cançó
com hauria fet jo.

Camina com si fossis vianant
tranquil per sota els plàtans ombrejants
fins a la casa del pati gran
com jo hagués fet abans.

I no em demanis el perquè;
mal diria d'un pare
que no m'hi deixa anar per rê,
ni tan sols per mercè.

Si veus que hi ha una noia amb disset anys
que et mira amb llargs cabells i amb ulls brillants
digues-li: «Hola, vaig passejant!»
com jo hagués fet antany.

Digues-li: «Tu ets la filla del pastor
i jo el fill del rei que es mor d'amor»
i ella sabria que t'ot això
no ho dius tu sinó jo.

I no em demanis el perquè;
mal diria d'un pare
que no m'hi deixa anar per rê,
ni tan sols per mercè.

dedicat a la Mercè Pastor
que vivia al carrer del Doctor Carulla

EL MATÍ DE SANT ESTEVE

El matí de sant Esteve
els galls no cantaran
i amb el fred i la vila deserta
la tristor serà molt gran.
Quan del gris desperti l'alba
i s'aixequi el sol brillant
sense els galls cantant-li l'arribada
la gent no es despertarà.
Dormiran com soques d'arbre
i el Nadal se n'haurà anat
però el seu somni encara farà festa
de tips i morts que estaran.
Apa vinga, nois i noies,
vingueu tots aquí a cantar!
correrem pels carrers de la vila
despertant a la gent gran.
Prendrem pals i pots i olles
farem gran terrabastall,
diran: «—Ai, a què ve tanta gresca?»
direm: «—És que volem els galls!»
No volem, no, no, senyora,
que els mateu tots per Nadal
i volem que cada matinada
ens despertin bo i cantant!
No ens agraden les gallines
nosaltres volem els galls;
si els mateu, altre cop farem vaga
perquè ah, aha, aha...

A LES QUATRE DE LA TARDA (HIVERN)

1. Vols saber quan és que veig
el carrer tot platejat
resplendors que em fan l'ullet
llums en cotxes avançant
claraboies com de neu
focs de sol en els cristalls
blancs brillants pertot arreu
tots els ulls enlluernats
i els tons blancs un xic vermells?

A les quatre de la tarda quan el sol
ja se'n va cap a la posta i ha passat
el vell camió que rega i ha regat.

2. Vols saber quan és que veig
allà al fons de la ciutat
el cel blanc i lluminós
el gris pàl·lid dels tossals
els ravals d'un gris més fosc
més fosc més endavant
com més ençà més negror
molt més fosc aquí a tocar
i per fi negre del tot?

A les quatre de la tarda quan el sol
ja se'n va cap a la posta i ha passat
el vell camió que rega i ha regat.

3. Vols saber quan és que veig
l'ambient enterbolit
l'aire tot ple de pols d'or
el sol boirós i ensopit
en el cel clarors de foc
tons llunyans i esblanqueïts
fum que es mou a poc a poc
jocs de llum poc definits
i pressentiments de mort?

A les quatre de la tarda quan el sol
ja se'n va cap a la posta i ha passat
el vell camió que rega i ha regat.

AQUESTA ÉS LA NIT DE NADAL

1. Llum als carrers, de colors,
campanetes i estrelles,
cançons i nadales que s'emporta el vent
pels racons dels carrers plens de gent.
Luminosa nit de Nadal!
2. Panderetes, simbombes,
trompetes de festa, barrets de paper,
grans bigotis postissos, disfresses
i gresca guitarra i timbal.
La joiosa nit de Nadal!
3. Amb el pas vacil·lant, la trompeta a la boca
i l'ampolla a la mà, de conyac, tot tocant,
tot bevent, caminant solitari i vaiver
per les Rambles avall.
La serena nit de Nadal!
4. I heus aquí la baralla!
La dona que enmig del carrer vol que torni
a la casa el marit i no es gastí els diners
convidant embriac els companys a xampany.
L'amigable nit de Nadal!
5. I heus aquí les riuades de gent que només
perquè avui és Nadal s'han llançat al carrer
disfressats, fent soroll i cantant i cridant,
i els petits com els grans.
És la plàcida nit de Nadal;
6. I heus aquí com les meuques guarnides de festa
quan entren i surten, avui més que mai,
de les habitacions van cantant,
les cançons del Sud de Nadal!
7. I del que era la Fira de Santa Llúcia,
les branques d'avet i de grèvol i els trossos de pi,
ara en resta sols una foguera
a sota de la catedral.
És la santa nit de Nadal!

8. Una cega velleta s'hi acosta i s'adorm
i una dona gitana hi apropa la cara i les mans
dels seus fills que gemeguen
de fred i de gana
en la clara nit de Nadal!

9. Mentre el fum se'n va ple de guspires
i mentre un caixó vell s'enfonsa en el foc,
grups de gent que han anat a l'església
se'n van cap a prendre turrons i xampany.
Són poquets que ja tornen de la missa del gall.
Aquesta és la nit de Nadal!

EL MATÍ DE NADAL

1. tímid, sortirà el sol
i el gall ja haurà cantat durant la missa
d'ahir a mitjanit
quan els infants i els vells dormien.
potser, si hi ha sort,
l'acollirà un tapís blanc de neu festiva
que la gent gran, ahir,
sentí com queia lenta en volves molt petites.
2. sortirà el sol, silent,
i buscarà els forats de les persianes
i els ulls adormits
que s'han tancat de matinada
ulls morts de la gent
que s'han passat la nit de 'tasca' en 'tasca'
els buscarà en el llit
i els homes es regiraran tibant les mantes.
3. despertarà el Nadal
però els homes no podran alçar la testa
tothom, dut pel son,
ignorarà que sense pressa,
tot sol, un bon jai
se'n va peïjant la neu blanca vers l'església
i no sabran, tampoc,
que el bon Nadal s'espera ha temps a la finestra.
4. qui sap si algun infant
s'aixecarà i veurà les cases blanques
i amb crits, molt content,
ho anunciarà als germans i als pares
«hi ha neu!» —cridarà
i els germanets correran a la terrassa
mentre que els grans, també,
per fè'l callar voldran tirar-li una sabata.
5. potser tots els infants
sortiran gairebé sense vestir-se
allà on la neu
serà més blanca i més bonica
i el fred que farà
no el sentiran quan veuran que la joguina
serveix per fer combats
fins que s'aixeca el pare, l'àvia o es trenca un vidre.

6. uns ninots fets de neu
 escoltaran la veu de les campanes
 que molt de matí
 criden a missa les criades
 que amb fred, potser amb vent,
 caminaran arrambades a les cases
 des d'on rebran, d'un tir,
 la bola blanca que un infant haurà tirada.

7. més tard, l'olor del gall
 s'escamparà pel pis i per les cambres
 i el nas de tothom
 s'eixamplarà d'un cantó a l'altre
 mentre que somriuran
 i obriran les parpelles ensonyades
 i diran, poc a poc:
 per fi Nadal! a veure què ens duran a taula!

CANÇÓ 7ª EN COLOR

1. Ha plogut sobre el meu cap
hi ha crescut herba molt fresca
i he sortit a passejar
la testa florida i verda
perquè també s'hi han fet flors
com si jo fos una gerra
després ha sortit el sol
i he sentit olor de terra.

Fixa't jo, quin cap més verd
quina enveja, quina enveja!
papallones i ocellets
s'hi posen, i les abelles
Fixa't jo, quin cap més verd
quina enveja, quina enveja!

2. El vent m'ha dut grans de blat
i com que ja és primavera
les espigues s'han llevat
per damunt dels brins de l'herba
i han cobert les flors del foc
car també han crescut roselles
i per fer-me un cap tot d'or
el sol m'ha pansit la gespa.

Fixa't jo, quin cap més groc
quina enveja, quina enveja!
papallones i ocellots
s'hi posen, i les abelles
Fixa't jo, quin cap més groc
quina enveja, quina enveja!

3. L'estiu m'ha dut la calor
i ha arribat el temps de sega
he anat a cal segador
«—Vinc perquè em segueu la testa
podeu segar tot el blat
però per res ni una rosella»
i he sortit al carrer gran
amb la testa ben vermella.

Fixa't jo, quin cap vermell
quina enveja, quina enveja!
papallones, grans ocells
s'hi posen, i les abelles
Fixa't jo, quin cap vermell
quina enveja, quina enveja!
Oh, quina enveja em tens!
Oh, quina enveja em tens!

4. Les roselles s'han pansit
la tardor no té donzelles
i els meus cabells blancs i fins
m'han omplert de nou la testa
l'hivern m'ha cobert de neu
m'ha robat les flors i l'herba
i el fred m'ha fet presoner
amb el cap blanc com la pedra.

Fixa't jo, quin cap més blanc
quina enveja, quina enveja!
ni papallones ni ocells
s'hi posen, ni les abelles
On és la pluja, on és?
On és el blat, on és l'herba?

JOAN BAEZ BLANC I NEGRE

1. sobre el front, tan alt, negres banderes
cabells llargs embruixats com el vent
serps de fum endavant i endarrera
perfilant el seu rostre de neu
2. dins els ulls dos ninots de deu cèntims
fan somriure un bell càntic d'acer
les parpelles tibant gust de ferro
assassinen l'orgull del paper
3. per la corba del nas mexicana
cau la línia que fa en les cançons
de bondat brillen blanques ses galtes
per profana fuig l'ombra als racons
4. de la boca duresa gitana
d'entre els llavis claror de vuit dents
un somriure de terres molt franques
i al mentó Gibraltar orgull ardent
5. des del seu rostre prim blanc i negre
Joan Baez és mitja cançó
sense lletra sinó imatge verge
sense música i sense color

LES ONES DINS ELS ULLS

1. La noia dels ulls grans
la noia dels ulls grans
que sap parlar amb el mar
la noia dels ulls grans
2. té el mar a dins els ulls
té el mar a dins els ulls
i jo l'estimo molt
té el mar a dins els ulls
3. i em diu amb un to trist
i em diu amb un to trist
que el mar està enfadat
i em diu amb un to trist
4. uns neden mercè d'ell
uns juguen mercè d'ell
però mai ho han agraït
uns viuen mercè d'ell
5. i ni un petit somrís
i ni un petit somrís
ni un cop d'ull quan se'n van
i ni un petit somrís.
6. La noia dels grans ulls
la noia dels grans ulls
sap llàgrimes al mar
la noia dels grans ulls
7. ha vist el mar plorant
ha vist el mar plorant
perquè se sent molt sol
ha vist el mar plorant
8. perquè ell estima el cel
i perquè ell estima el sol
i qui és que estima el mar?
perquè ell ho estima tot
9. voldria ser estimat
voldria ser estimat
amb una noia als ulls
voldria ser estimat
10. do el mar també és la mar
do el mar també és la mar
—la noia del cor blau—
do el mar també és la mar.

JA S'HA MORT LA BESÀVIA

1. Pel racó de l'hora baixa
al seu cor es pongué el sol
els seus ulls ja no respiren
i els seus llavis s'han glaçat.
Erta i blanca com un ciri
tot cremant els seus cabells
s'allunyà com les gavines
quan pujava dalt del cel.
De tant en tant es girava
fent-me adéu amb una mà
amb les flors de la mirada i
la cançó dels seus ulls morts.

Ahir es va morir la besàvia
l'àvia també s'ha de morir
la mort de la mare es prepara
i tu, more't pels teus fills!

2. La besàvia ja era morta
jo vaig veure el cos mort nu
entre els seus pits sense vida
la petjada d'una creu.
La besàvia morí blanca
sa pell blanca ignora el sol
blanca d'ànima covarda
sempre ha ignorat els colors.
Al racó de la besàvia
ara hi tinc un tros de món
que no sabia on posar-lo
ara el món s'ha fet més gros.

Ahir es va morir la besàvia
l'àvia també s'ha de morir
la mort de la mare es prepara
i tu, more't pels teus fills!

3. Que jo també em faré pare
que jo també faré fills
tu pariràs nois i noies
que voldran veure'ns morir.
Jo tinc la besàvia morta
l'àvia ja s'està acabant

la mare ja ha fet sa feina
ara tu i jo hem despertat.
Jo estimava la besàvia
la seva mort m'ha entristit
trist de tan content que estava
jo esperava que es morís.

Ahir es va morir la besàvia
l'àvia també s'ha de morir
la mort de la mare es prepara
i tu, more't pels teus fills!

HELENA, DESENGANYA'T

Helena:
ara ja ets gran,
ja ets una noia,
se t'ha encès el cos,
els pits t'han crescut
i ara alces la cara;
t'hem de dir que els Déus
foren sempre els pares.

SIMFONIA NÚM. 2: D'UNS DÉUS, D'UNS HOMES

(1ª part)

1. Pugeu a la barca, que naufragarem!
'nirem mar endintre fins a perdre el món
sobre l'aigua verda, sota el blau del cel
'manyagats de dia pels esclats del sol
embriacs de lluna i silenci d'estels
'ribarem molt lluny on, voltats d'horitzó,
trencarem la barca i ens enfonsarem.
2. Pugeu a la barca, que naufragarem!
tothom pensarà que ens haurem ofegat
però ja podeu riure perquè no ho farem
si hom no ho desitja, hom no es nega mai
'nirem sota l'aigua amb els ulls ben oberts
buscant per la història morta el rei dels mars
Algun peix dels 'rojos' ja ens dirà allà on és.
3. Pugeu a la barca, que naufragarem!
Neptú ens dirà hola amb ulls omnipotents
«—No fotem candela, tros de rei vellet,
que l'absolutisme se l'ha endut el vent»
El rei de les barbes veurà bé on anem
«—M'agradeu, grans brètols!» —dirà astutament
«—Teniu bona fusta i sabeu què voleu!»

(2ª part)

4. Pugeu a la barca, que naufragarem!
farem la república amb jo president
vosaltres ministres i el rei res de res
omplint-li la bossa ja el tindrem content
Amb les mars unides sota un sol govern
tindrem molta més força que el món de l'Oest
n'hi haurà tant que vulguis per fer el que farem.
5. Pugeu a la barca, que naufragarem!
crearem un déu i farem tempestats
llençarem en terra mig mar tot sencer
amb grans maremàgnums nodrirem l'espant
sobre cada onada un gran cartell imprès:
«Tots els calés vostres lleuceu-los al mar
que el gran déu de l'aigua ja té el llumí encès».

6. Pugeu a la barca, que naufragarem!
quan tots els diners del món siguin al fons
tornarem la calma i no els recollirem
'gafarem els peixos i tant sí com no
farem que se'ls mengin del primer al darrer
Després tornarem a les terres d'on som:
si avui fem verema, demà follarem.

QUATRE BARRES BLANC I NEGRE

1. Com se't fan lentes les hores!
Com se't fan grisos els pensaments!
Se't va endolcint la memòria,
se't va fent patent l'avorriment.

Tens en un racó de terra
la burilla humida encesa
d'una cigarreta eterna
viscuda un instant
Pots seguir el fum com s'enlaira
pots mirar-la, trepitjar-la
escopir-la, esmicolar-la o
pots deixar-la estar

2. Com d'aquelles parets altes
se'n va fent la teva habitació!
Com d'aquelles quatre barres
se'n fan els barrots del teu balcó!

Tens enfront homes que riuen
que enraonen, que somnien
criden, beuen, o caminen
com óssos tancats
Pots mirar-los i admirar-te
pots sentir-te com a casa
i oblidar que el temps no passa o
bé pots girar el cap

3. Com, però, els somnis s'apaguen
i com els moments es fan moments!
se't van entumint les natges,
se't va omplint el cos d'ensopiment.

Tens un banc estret de pedra
on no hi cap ni cul ni esquena
on la tripa s'hi humiteja i
s'hi refreda el cap
Pots pensar coses boniques
jeure, seure, no adormir-te
estar dret i fer el sofista o
anar amunt i avall

4. Com la ignorància se't menja!
com la ment s'embruteix lentament!
Sols inconscientment esperes
el que desesperes conscientment!

Tens unes ratlles a terra
rectes, llargues, travesseres
Tens les quatre barres fredes
i uns tubs rovellats
Pots comptar-los, pots tocar-les
resseguir-les, netejar-les
buscar merda per tapar-les
o intentar el descans.

5. Com ja els teus llavis no xiulen!
i com ja no et duu cançons, el vent!
Les imatges tristes fugen
i els records del món es van fonent.

Sense sol i sense pluja
sense mar o vent que bufa
només tens la cel·la bruta
sense finestrals
No tens matins, no tens tardes
tens una nit trista i llarga
amb visions dolces i amargues
i el cor mort i blanc.

ELS MORTS DE L'ANY 40

1. Som els morts de l'any 40
que venim del paradís
Dalt del cel la vida és blanca
i l'estar-s'hi es fa avorrit

Allà ningú no té venes
i no hi pots fer córrer sang
allà ningú no té sexe
i no et pots enamorar
ni tampoc girar l'esquena
perquè ningú no té faç
has d'agafar el camí recte
perquè no hi ha camí errat!
2. Eh! Som els morts de l'any 40
que venim del paradís
Dalt del cel la vida és blanca
i l'estar-s'hi es fa avorrit

Allà no pots ser golafre
perquè els cossos s'han podrit
allà no hi ha mai baralles
car tots són sants garantits
tots són gent de bona casa
allà no hi tens enemics
totes són ànimes santes,
allà no et pots divertir!
3. Ah! som els morts de l'any 40
que venim del paradís
Dalt del cel la vida és blanca
i l'estar-s'hi es fa avorrit

Decidírem de fugar-nos
i vam fer-ho ahir a la nit
perquè ens era insuportable
aquella presó feliç
que ens donaren com a premi
per haver estat bons fadrins
Per això ara us recomano,
si sou sants, que no us moriu!
4. Oh! som els morts de l'any 40
que venim del paradís
Dalt del cel la vida és blanca
i l'estar-s'hi és avorrit

S'HA MORT L'ESTEL DEL POL

1. La mar al lluny ja dorm
i l'aigua al port té son
però el cel no té pas sort
avui al cel hi ha mort.
2. Amb sis boques de plor
i amb sis vestits de dol
l'Ossa Major duu el mort
s'ha mort l'estel del pol.
3. Un globus gros vermell i groc
a estrelles velles ven consol
la pruna duu una rosa al cor;
ha fet l'amor amb un bruixot.
4. Ara cap llum ja no és encès
sols lluny, del far, ve un lleu reflex
la nit és negra com un res
la calma et manté el cor suspès.
5. El vent del vespre s'ha aturat
i els ulls del cel s'han apagat
fent callar els crits del campanar
només se sent respirar el mar.
6. Ara és quan malparleu de mi
quan els fantasmes van de nit
per vora el mar fent por de crits
als esperits ebris de vi.
7. Ara és quan les conciències brutes
són perseguïdes per les bruixes
corrent amb la cua entre cuixes
entre uns grans dits que les acusen.
8. Ara és quan quinze ombres de frares
van enfollides per les platges
fugint dels monstres i fantasmes
que se'ls penjen a les sotanes.
9. I és quan s'escapen els pingüins
deixant convents on mans i dits
busquen la carn, cerquen els pits
i es mouen com mals esperits.

10. També és quan els avars de lucre
s'inquieten i es trabuquen
perquè deu milions d'ulls escruten
fent insegures les fortunes.
11. I és quan al mar els mariners
perden el nord, van de través
perden l'amor, port i diners.
Es quan el món roda al revés.
12. La nit s'ha eixugat les llàgrimes
i el seu gat negre ha tancat els ulls.

POEMES

CADAQUÉS

La son, que fuig, i l'eixida.

El terrat i les cases, totes blanques i fosques;

l'espera, la llum i l'aurora.

El sol que surt, per fi, i les parets molt més blanques
i la muntanya rogenca i els vidres i el mar, tot brilla.

I després crits, motors i sorolls.

I després, silenci.

I després, el poble prop meu, les parets blanques i les pedres
i els carrers costaruts i les dones i els pescadors

la tria del peix i les xarxes.

I els bars i cafès tancats; tot tancat i buit.

La gent que treballa, ningú més,

i tot tancat i buit, i brut de la nit,

i l'aire fresc del matí, i la llum clara i neta, crua,

i tot tancat i buit.

I la gent que treballa transportant caixes i fustes

preparant el mercat —renecs i crits—

i el mercat que es prepara: llegums, peix i carn

i dones molt grasses, assegudes davant els seus cistells de vim

i la fruita i el peix. L'espera.

A poc a poc, la gent; que mira, que compra i crida,

i un artesà fa nanses

els seus dits, el fil, les canyes, els joncs —la feina.

I la gent que passa, va al treball.

I els arbres, ombra i pedres, i totes les barques en terra.

I el matí ja roda i el sol ja és al cel;

gavinot que vola, que vola i es perd.

LA NIT BLANCA

I

Quan és nit, com avui,
i són lluny ja les hores del vespre,
i els tramvies baixen plens de llum,
pels carrers deserts, i plovisqueja
quan travessen, sorollosos, la ciutat en son
amb els vidres buits
i sense un rostre en les finestres
i quan, com avui, presumeixen
de portar al bell mig del front dues banderes,
aleshores sé que avui era festa;
festa d'heretgès, desconeguts i estranys.

Impost d'una victòria.
Intent morbós i avortament d'antics records
de pestes glorioses.
Pudor de festes i olor de morts.

II

I només
el lleu repicar de l'aigua nocturna
contra la pedra de les piques
de les petites fonts.

les negres serps immòbils dels arbres
les desflorades branques d'hivern
els pals dels fanals morts de gana
i els llums dels fanals morts de son
entre els fantasmes de fulles perennes
els bancs deserts gronxadors immòbils
el silenci de records recents
de rialles alegres i crits d'infants
i la nostàlgia dels petons i abraçades
del capvespre dels nois i noies se'n va
i el vent paralitzat i la fresca sorda
i el roncar apagat d'un motor avall
i el gel de la nit i el repòs de l'aire
i la remor apagada d'un soroll de passos
les petjades nues d'un gat furtiu
els exèrcits d'ulls de les fosques

la calma dels arbres i el son de la terra
la tranquil·litat del cel ple d'estrelles
la soledat trista i estranya
la tristesa pesada i fosca d'aquest país
la por i pretexte d'aquesta terra
la basarda immensa del seu malson
la mala olor de somnis mesquins i avars
els motius sòrdids de tanta feina
el perquè de l'avidesa de tant treball
la causa de tants rostres ombrius
de tan poca festa, de tan poc ardor

Però només
el lleu repicar de l'aigua nocturna
contra la pedra de les piques
de les petites fonts.

III

Les reixes del metro ja eren tancades
i el guardià m'ha somrigut quan passava.

era molt tard de la nit
i a fora m'he trobat tota la pluja a terra
a la voravia brillava l'aigua
el cel era rosat i gris de cendra
i una boira fangosa s'enganxava al voltant dels fanals
els arbres negres i els pals eren molt alts
i els fils fugien entre torres fosques
les lloses gastades de pedra freda
i la molsa de les parets estava contenta
la petita font antiga que esperava i espera
quan tornaran les nits brillants
quan tornaran els homes homes
i la tanca alta de la casa rica
i l'olor de l'eucaliptus els pins i els xiprers
un camió ja rendit descansa
del soroll de goma de neumàtics i la calçada molla
i el cel fangós darrera els arbres
i no feia fred i la calma calma

I la porta de casa ja era tancada
i ningú no ha somrigut quan passava.

IV

El cel és vermell aquesta nit.
Darrera els núvols bruns s'amaga la tempesta
i les gotes no han cessat des de la tarda.

fixa't la via com brilla corre recta seguint el carrer
l'aigua baixa per dintre els carrils són vells
i ja fa temps que no hi passa el tramvia
ara és nit i una nina camina s'allunya adormida
i arrossega els ulls blancs llum de lluna entre cases
cabells i cara té son i un tros vermell cel
l'hauria dut a la sorra he dit hola
tota la platja molla de pluja no m'ha dit res
potser si hagués fet bona nit i m'hagués tret la gorra
l'hauria fet somriure aquells ulls blancs dormia
perquè l'escuma quasi ens arriba als peus caminen
sota la cúpula de la rotonda té el cel vermell
no m'ha dit res ni hola ni somriure
els tarongers xiprers ja fan olor de primavera
i la mar estreta i tranquil·la plaça se l'ha endut
el carreró un a l'esquerra un a la dreta
en la remor de l'aigua es veu poc la muntanya lluny
i les gotes de boira no han cessat des de la tarda

V

aquí els tens tots i jo amb ells
uns cara l'altar i moltes cares l'orgue
la mare tragèdia t'escolta la meua germana
té cara santa ulls al cel d'església pedra
i aquí tens les mirades
al director sant crist mou la creu dels braços
es contorça solfa cos olivera sua
veus de noies barbes violins violes
llum fosca i el racó del frare, caputxí
i aquí tens les orelles escolten
i la teva rialla de sempre diu hola
quin sostre tan alt ple de música m'agrada
quines columnes grosses vibren senten creu
la llum santíssim sola a l'altar sol
mestre de nit mans dits d'orgue
stabat mater veus sona pompeïa la nit
rajoles grogues lloses rellisquen i brillen tonades
trencades tristes de cops seques veus
poca llum d'església santa i estranya calla

quina música clara d'espelmes m'estima
fan olor de fusta i de missa nit
i tants ulls que desperten la son del vespre

Dedicat a en Juli Sandaran
en record de la Stabat Mater que ell estrenà
l'any passat a l'església de Pompeia de Barcelona.

VI

he tornat fatigat avorrit de la nit vells claror matinera
pel cel clar dels carrers cases vidres de cares finestres
orenetes pel fum de tants ulls ja s'aixequen a feina
jo he tornat la primera cançó tramviària adormit de pressa
i gana he mirat si hi havia algun mort a la banyera

he mirat la nevera ni gota de vent per les aigües del port
mar de bruta i fastigosa sopa vaixells de pals contra sol
codonyat i res més que el soroll de rovell que corria renega
i amb l'estómac buit sol se'm cargola llit d'home tinc son
i sense ulls he mirat l'armari no hi hagués algun mort

he tancat els llums de casa cara adéu la nit d'oli
es desperta en la fosca s'encén perquè vol que jo dormi
el carrer és ple la gent ja camina pel fum que sorolla
sento el cor viu la gana se'n va quan la son se'n recordi
i he mirat que algun mort no em pertorbi les hores del somni

MENORCA

1. vaixell de sant crist
pansit i mort putrefacte
espelmes de llum i olor fum
setmana de verges
encaputxats nits i cadenes
s'amaguen caps cucurulls
beguts de si n'era
de mar de vi salabrós
se'n foten tots l'amor
processó creus d'encens
timbal sona i vespre son
no dorm tots s'espera
ginebra menorca pedra
de pedres i terra de porcs
la dona maria s'alegra
que es casen ja ho feren
avui farà un any ja
jo s'emborratxen
i el germà gran no tant
per la nina de palla dormida

el nin pelut gran
ha cridat i brama
sol merda begut
incomprès i tots res
l'estimen molt massa poc
i vomita vomita
la nina qui parlo
germà i jo parlo amb tu
jo i la nina trencada
dels pares no hi saben jugar
vull la tela teva estripada
voldria la nit sagnés
bonica i llunyana llunyana
boca l'aigua es fa bava
de llit per un dos amics
jo collí clavells per tu
daurats d'or groc d'ahir
de roig vell de llum flors
s'han pansit
s'han pansit i ja callen

2. he baixat amb l'aigua
la set dels amics s'ha acabat
i ara gana
—el pa ja el menjaren—
tots dos dos estimo
t'estimo aquí l'aigua
barca gris de corda corda
és molla de gotes cauen
tranquil·les menorca
vent no és vent
i l'aigua morta m'estimes
clapoteig lleu gronxa
sant carles carlos en pau
itàlia mercè del vent
aigua de mar cel de cara
lluna roda n'hi ha massa
i tapa els ulls tots estels
l'estrella del pol no es veu
jo veig la teva estrella
l'òssa grossa blanca del nord

remor de cotxe en sorra
remor del port la nit
s'atura enrera reclusa em mira
mira què fem aquí è?
volem na a la vela oi noi?
parits imbècils
porten dones i dones nits
remor llunyà soroll de pot
vaporet s'acosta la costa
surten un llum del pal la popa
i ve passa i llumet s'amaga
i el port tranquil torna l'aigua
tranquil·les tranquil·les fred
la son ulla i jo molt sol
molt sol solitari la nit
i demà sol
i tranquil·la i sola la barca
i me'n torno i me'n vaig al llit
i t'estimo t'estimo
i menorca i m'estima menorca

3. he tornat amb l'aigua
de porta escala i porta morta
closa cuina bruta calla
nuvi ronca ronca
i els borratxos dormen son
brilla un llum la nit encesa
encesa d'ulls nina nina
lluny lluny petita pensa
l'estrella del nord s'ha mort
l'amor d'aigua clara
vi de vi
jo t'estim t'estim t'estim
dona noia gemega
borratxo es lleva
mira el llum mira i em mira
gafa el sac i es fot al llit
borratxo es lleva l'altre
pelut no s'aguanta i es decanta
s'arremanga i ulla poc
sent soroll sec pixar fort

ja sóc sol amb tu no hi ets
sento son
nevera merda no calla para
gel ja prou en tinc de fred
fred de lluny i nit de nit
sola sola que es mori
pare del seny
imbècil maré de res
filla del mar i del vent
nina de nit cabell llargs
ulls i dents del somriure
i el meu llit de maó
pare prepara
compara separa i repara
camina sola d'avarques
ja deixo el cavall de la nit
i et veig caminant les parpelles
i et sento també m'estimes
que es fotin que riguïn
llit adéu bona nit

L'ENQUESTA DE LES HORES EXTRES

Em dic Pau Riba Romeva Climent i Jordi. Vaig néixer accidentalment (els meus pares, de Barcelona, restaren, després del viatge de bodes, dos o tres anys a Mallorca, on el meu pare havia trobat una col·locació) a la Clínica de Santa Madrona que hi havia al número 113 del carrer del Marquès de la Sènia, en el raconet d'Aigo Dolça —on segurament desembocava alguna riera subterrània— barriada de Son Armadans, Palma de Mallorca. L'esdeveniment tingué lloc a les onze del matí del dia 7 d'agost de l'any 48 i, un mes després, el dia 3 de setembre, fou el bateig. M'apadrinaren el meu avi Pau Romeva i la meva àvia Clementina Arderiu.

El 15 de juliol de l'any 50 ja era a Barcelona. El 14 d'abril del 56 em confirmaren i el 25 de maig del mateix any vaig fer la Primera Comunió. He fet tot el batxillerat a l'Escola Isabel de Villena. He estudiat dibuix, pintura i grafisme i ara treballo en qualitat de grafista a Barcelona.

El 12 de juliol de l'any 1959 va morir el meu avi Carles Riba. Jo tenia deu anys, a punt de fer-ne onze, i encara mai no m'havia passat pel cap la idea d'escriure. En aquell temps jo havia de ser pintor: més o menys com els que descriu en Vila-Cases a les seves novel·les.

Fou a finals d'estiu de l'any 64 quan vaig començar a escriure els primers poemes («I mai no he sentit la seva veu», «Els turistes») i quan vaig començar a fer les meves primeres cançons i els meus primers contes, i, ja des d'aleshores, molt poques vegades ens hem entaulat, amb l'àvia Clementina, en una discussió dels meus afers literaris; i quasi mai no m'ha exhortat a canviar ni una sola paraula del que jo havia escrit. Amb l'avi Pau ens hem vist més sovint, però tampoc no ha fet mai res més que indicar-me les paraules o expressions incorrectes en català, perquè jo, després, m'ho repassés i treballés més els meus escrits.

Pel que fa a la família, si bé tothom a casa és més o menys culte i aficionat a la lectura, el tema principal de les converses és l'enginyeria, l'arquitectura, la medicina, i és, sobretot, la seva manera de ser —científica i calculadora, burgesa— que difereix en gran manera de la meua.

Ara bé, això no exclou que ells formin part de tota la sèrie de circumstàncies que han condicionat, o influït, en la meua manera d'ésser i d'expressar-me. I és que no sé fins a quin punt és vàlid de parlar d'influències per determinar totes les circumstàncies que, d'una manera o altra, condicionen o aniran condicionant la personalitat i l'estil d'un escriptor.

Segons el meu punt de vista, el mecanisme de la influència és el següent:

L'escriptor, com tota persona humana, ja neix amb unes disposicions a reaccionar d'una determinada manera davant els fets concrets; reaccions que, a més a més, aniran condicionades per l'educació, sobretot dels pares, la intel·ligència, la classe social, les relacions, els moments, etc. Aquestes disposicions són les que, a poc a poc, fent un paper molt important, aniran formant una personalitat i un caràcter en l'individu, a mida que aquest vagi prenent decisions i que, en definitiva, vagi sentint-se solidari amb aquelles coses, fets o lectures que, directa o indirectament, coincidiran amb ell; que li agradaran, l'impressionaran, li semblaran correctes i raonables, que el definiran.

Excloc el cas del que s'anomena «fer escola», o «escola de tal o qual senyor», en el qual cas, partint de la deficiència d'algun bon escriptor, la influència esdevé assimilació o còpia fins al punt de desvirtuar i despersonalitzar totalment l'obra del seguidor o admirador, que avui en diríem «fan».

Així doncs, els autors que més m'agraden i que, de retruc i per simpatia, per dir-ho així, poden haver influenciat en el meu estil, són: William Saroyan, García Lorca, Salvat Papasseit, Bob Dylan, Parcerisses, bona part del cançoner de Folk-song nord-americà, del cançoner revolucionari sud-americà i del cançoner tradicional-popular català, a part de moltes obres concretes d'altres autors.

De l'època de Verdguer i Maragall i, més tard, de l'època de Carner, Riba, Sagarra, Foix, etc, en conec molt poca cosa, perquè, ja d'entrada, no m'han interessat gaire els seus poemes, si no és d'una manera purament formal i científica.

El tipus de poesia que a mi m'agrada i que, per tant, considero més vàlid, és el d'aquella que resulta espontània i senzilla i en la qual ni per un moment no resulta forçat o capgirat el llenguatge corrent. Aquella en la qual els problemes o les sensacions romàntiques no són tractats d'una manera asexualada, reprimida o ridícula.

D'ençà de la guerra, els poetes que per a mi són més importants i significatius (per a mi o per al país?) són l'Espriu, en Ferrater, en Parcerisses i en Josep Molí, que vaig conèixer, fa dos estius a Cantonigròs.

Referent a les trajectòries, considero que qualsevol trajectòria és vàlida mentre sigui trajectòria. Mentre no es quedi estancada en unes formes arcaïques, davant uns tòpics i tabús i al voltant d'uns problemes mesquins i estrets.

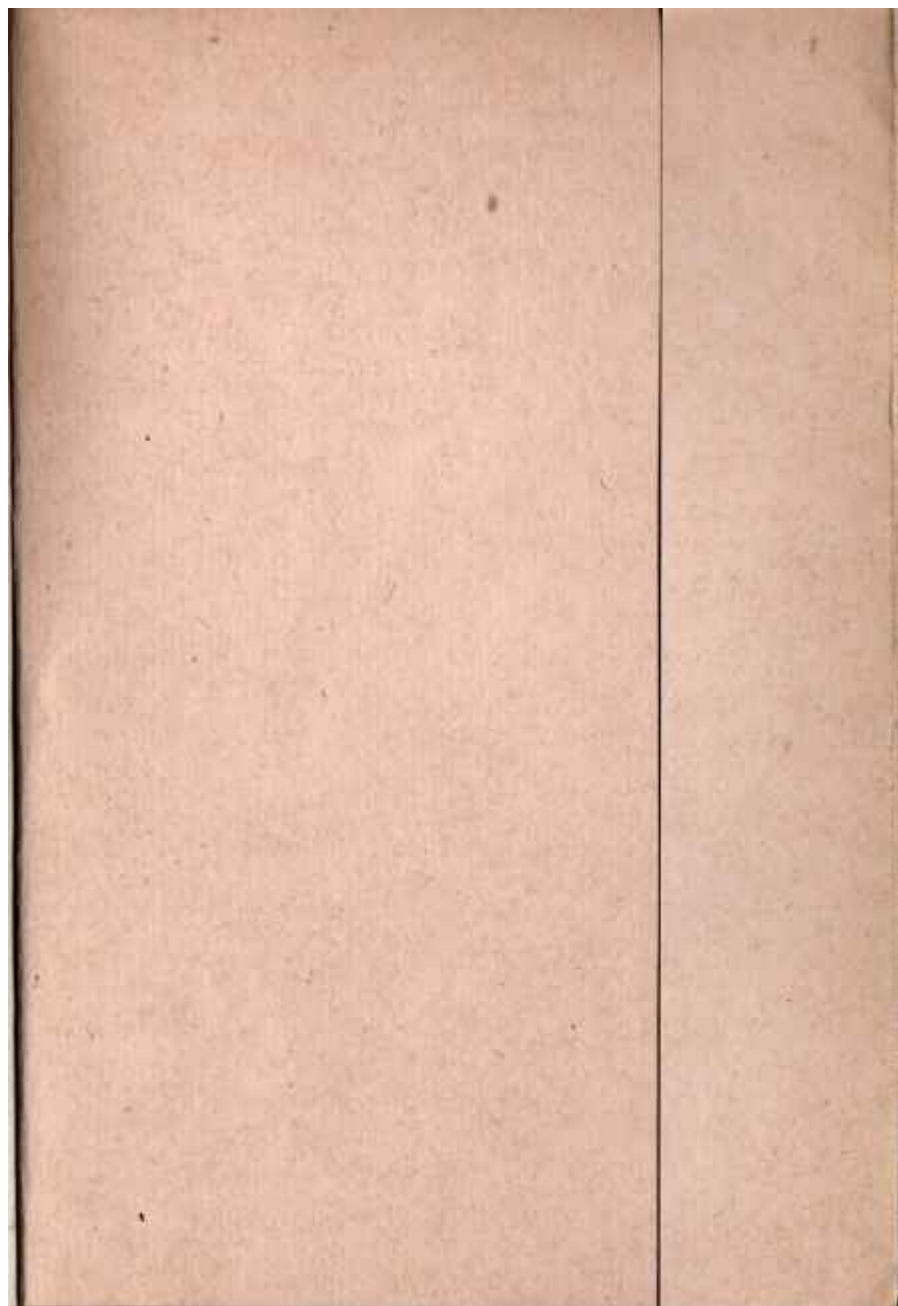
Aquest és el primer llibre que publico, recollint part del meus poemes i cançons, en les quals s'ha de tenir en compte que van íntimament lligades a la música que de vegades condiciona certes, diguem-ne, coses estranyes. Tant les cançons com els poemes els he col·locats cronològicament.

I ja només em resta dir que, de projectes, en faig un cada deu minuts, i que tres o quatre dels més importants ja els estic duent a la pràctica: un, gairebé acabat.

pau riba romeva climent i jordi; 7 de febrer de l'any 1968.

**Acabat d'imprimir als obradors
de Pal·las, A. G,
el dia 21 de maig de 1968**

Ens ajudareu molt si demaneu la vostra subscripció als quatre volums anyals inicialment previstos.

Una col·lecció que, modestament, vol obrir camins a la nova poesia catalana. En pàgines interiors en trobareu una més clara notícia. Amb la col·laboració de tots podrem mantenir els nostres preus populars, i contribuir a la normalitat de les nostres lletres i la seva difusió.

AMB L'ENQUESTA DE LES HORES EXTRES

«Pau Riba ha volgut fer un llibre que aplegui poemes-escrits i poemes-cançó. En llegir el llibre hi notareu que la cançó s'intueix en bastants dels poemes, vull dir que és omniabsent al llarg dels versos. És inevitable, la cançó i el poema escrit comporten diferents lleis de realització, encara que poden coincidir en algun moment. Totes aquestes coses li donen una especial fesomia a aquest primer llibre de versos, un primer llibre d'un noi de dinou anys.» RAIMON.

Pròxim volum: RAMON COMAS amb un pròleg de G. Ferrater